

Podpora mladých rodin

Rodina je základní jednotkou státu. Alespoň tak praví nejedna učebnice občanské nauky a toto tvrzení jistě skrývá určitou logiku. Pro existenci státu je totiž nezbytné, aby měl obnovující se populaci, tedy aby si dospělí lidé založili rodinu a začali vychovávat na svět přivedené děti. Tak bude trh práce zásoben stále novou silou a důchodový systém neskočí kolapsem. V poslední době se ovšem tento plán příliš nedaří naplňovat a Česká republika se tak potýká se stárnoucí populací, nedostatkem dětí a paradoxně jedním z nejvyšších procent dětí umístěných ve státní péči. Při takovém fatálním selhání je proto jistě na místě položit otázku, co dělá stát pro to, aby podpořil mladé lidi v zakládání rodin a k výchově potomků, pokud to vůbec dělá?

Faktorů, které ovlivňují vznik rodin, je bezesporu mnoho a leckdy si ani neuvědomíme, co všechno do tohoto kontextu spadá, dokud se nás to samotných nezačne týkat. V zásadě se ovšem všechny faktory dají rozdělit do třech příbuzných celků, kterými jsou peníze, práce a péče.

Peníze zahrnují veškerá zvýhodnění a dotace pro mladé, resp. sezdané. Společným zdaněním manželů počínaje, přes novomanželské půjčky pokračuje a mnohými příspěvky konče. V souvislosti s finanční stránkou je na místě připomenout rozdílnou politiku podpory rodin a rození dětí. Jinými slovy porodné, jako jednorázová odměna není vázána na manželský svazek, což narušuje koncepci výše zmíněnou jako základ státu. Lidé jsou tak finančně motivováni k reprodukci a nikoliv k výchově dětí ve formě rodiny. Což také může částečně vysvětlovat smutné přebornictví v množství dětí v ústavní péči. Na druhou stranu ovšem také nemusí, jelikož manželství samo o sobě je nyní mnohdy považováno za čistě formální stav, do kterého lidé vstupují z nostalgie. Mnoho mladých párů tak raději volí společný život bez svazku a využívají přitom mnohých právních úprav, které jejich soužití dodávají punc manželství.

Pokud bychom byli chtěli být přesní, pak zjistíme, že výše samotného porodného je od počátku roku 2011 stanovena na 13 000 v případě jednočetného a na 19 500 v případě vícečetného porodu. Vyplaceno ovšem bude pouze a jenom za první dítě/mnohoteřčata a také pouze rodinám, jejichž příjem nepřesáhne 2,4 násobek životního minima. Jednorázová odměna, kterou porodné bezesporu je, se také vyplácí na první osvojené dítě v rodině, anebo také otci v případě, že matka při porodu zemře.

Institut novomanželské půjčky dnes jako takový již neexistuje, ale místo něj je tu možnost úvěru až 300 000 s úrokovou sazbou 2% se splatností až 20 let na pomoc při pořízování nemovitosti. Jsou tu další podmínky, jako věkové omezení 36 let, občanství atp, ale v zásadě se jedná o dostupnou možnost, kterou zprostředkovává Státní fond rozvoje bydlení.

Co se další příspěvků týče, jsou poměrně přehledně vypsané na stránkách ministerstva práce a sociálního zabezpečení (<http://www.mpsv.cz/cs/4>).

Práce vytváří příjem, který je nezbytný pro udržení rodiny v chodu. Pro získání práce je tu pracovní trh, který je regulován a podporován státem prostřednictvím zákonů a vyhlášek, což je naprosto běžné, normální a předpokladatelné. Zaměstnat co možná nejvíce lidí, je cílem všech politických stran, rozpor nastane ve chvíli, kdy je potřeba korigovat reakce pracovního trhu na stavy jakými jsou těhotenství a následná výchova dětí. Ať už je preferována flexibilita či rigidita, podstatná jsou pro rodiče pouze fakta o mateřské dovolené a možném nástupu zpět do práce. Termíny jakými jsou otcovská dovolená a možnost

nástupu na téže místo rozhodně nejsou prázdné a při zodpovědném přístupu mají svůj vliv pro založení rodiny.

Péče je v rámci rodiny poměrně často opomíjeným tématem do doby, než je jí potřeba. Jelikož se naše země těší z povinné školní docházky již od dob Marie Terezie, je zajišťovaná státem a také vcelku rozumně dostupná. Problém ovšem nastává s péčí, kterou žádný zákon negarantuje a to ať pro seniory v podobě ústavů a pečovatelských domů, tak pro děti v podobě školek a jeslí. Školok ubývá jako hub v houbařské sezóně a pro rodiče s dětmi se stává stále problematičtější získat pro svého potomka náležitou péči po dobu pobytu v práci. Jelikož poptávka převyšuje nabídku, ceny za školky nedrží při zemi vůbec nic než dobrá vůle a tak se rázem dostáváme i k penězům. Péče sama se tedy ne zcela nutně musí odvíjet od poptávky po ní, nýbrž od faktorů, které ji činí přístupnou.

Téma rodiny a její podpory zaregistrujeme u každé politické strany, co již ovšem poněkud **chybí je dlouhodobá koncepce rozvoje a zajištění**. Dále pak nedostatečná provázanost pojmu rodina s právními statuty manželství a podpory výchovy dětí. Stát se částečně snaží chovat pragmaticky a místo rodiny staví na první místo pracujícího občana platícího daně, ale již neprojevuje dostatek schopností, aby tuto svobodu dopracoval k funkční promyšlenosti. Zdárným příkladem může být ústavní výchova dětí, která je u nás nadmíru vysoká. Děti do rukou homosexuálních párů stát svěřit nechce s tvrzením, že se je snaží ochránit. Svěření do pěstounské péče je také neuvěřitelně komplikovaný proces, který navíc může narušit biologický rodič hned několikrát a zhatit tak i několikaleté snažení. Jeho zájem o dítě však může být stále nulový. Jediné před čím jsou tedy děti v ústavní péči spolehlivě ochráněny je rychlé svěření do péče osob, které by se rády staly zodpovědnými rodiči.

Rodině jako takové dnes chybí koncepce a jednotná forma. Zákony jsou měněny příliš rychle, než aby došlo ke skutečnému ovlivnění, jelikož populační proces je v zásadě dlouhodobý, stejně tak faktory peněz, práce a péče, které jsou s ním spjaty. Protichůdné reformy obnášející nejedno zvýšení, snížení či zrušení a znovuzavedení vytvářejí nejasnosti a lidé mnohdy nevědí, na co se mohou spoléhat v případě, že bude uzavřeno manželství a porozeno dítě. Na druhou stranu právní úpravy soužití osob v jedné domácnosti žádných radikálních změn nedoznalo již poměrně dlouhou dobu. Takže vyvstává otázka, zda-li lidé nevolí stabilnější volbu volného soužití než paradoxně méně stabilní manželství.

Otázkou je, co mladí lidé očekávají od státu v otázce podpory mladých rodin? Daňové úlevy, příspěvky, bezúročné půjčky, právní garance, udržení jisté sociální úrovně? Jaký je Tvůj názor?